

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrletno 20 din., mesečno 7 din.
 Krven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
 rati ali oznake se zaračunajo po dogovoru;
 pri večkratnem inseriranju primeren popust.
 Upravništvo sprejema naročnine, inserate
 in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
 Uredništvo in upravništvo je v Mariboru,
 Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
 govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
 Rokopisi se ne vračajo.
 Nezaprite reklamacije so pošlino prosta.
 Telefon Interurban št. 113.

Polaganje temeljev miru.

Letošnje jesensko zasedanje Društva narodov se je začelo pod razveseljivimi okolščinami. Od 54 zastopanih držav so imele vse znane miroljubne države zastopstva, ki že leta in leta prihajajo na seje Društva narodov, popolnoma nove delegate so pa poslale Anglija, Francija in Jugoslavija. Ob pričetku zasedanja je bila nadalje slovesna služba božja v ženevski katedrali in v slovesnem nagovoru je povdarjal ženevski škof, da se do trajnega miru pride potem krščanstva in da mir trajno zagotovi in zajamči krščanski duh in krščansko svetovno naziranje. Po službi božji je velikanska zbrana množica navdušeno pozdravljala zbrane zastopnike držav s klici « Živijo mir, živijo Macdonald, živijo Herriot! » Vse to dokazuje, da preveva sedanje zasedanje vrhovnega mednarodnega foruma želja po miru in da narodi od svojih zastopnikov, ki so jih poslali v Ženevo, ne pričakujejo in zahtevajo novih zamotanih in neiskrenih pogodb in določil oboroženega miru, ampak pravi in resnični mir ali drugače rečeno, novo bodočnost miru, sprave in sporazuma.

Ravno pred enim tednom je nastopil na seji Društva narodov vodja angleške delavske stranke in predsednik Macdonald ter je žel velikansko odobravanje in navdušenje, ko je izjavil: »V dobi svetovne vojne se je v Angliji vedno naglašalo, da mora biti ta vojna zadnja, na žalost pa še danes nimamo popolne nade, da je to pričakovanje in obljubljanje tudi resnično. Nevarnost leži v tem, da se problem varnosti smatra kot vojaški problem, upirajoč se na prednost sile. V tem pogledu se moramo mi na vsak način odreči naziranju in potu naših prednikov. Angleška vlada je na vprašanje varnosti odgovorila negativno, ker je za njo to vprašanje brez važnosti, hoče pa pripraviti in pomagati vse, da se začne z razoroževanjem. Angleška vlada se veseli, ker je izdelala Zveza narodov načrt za splošno razorožitev in načrt o garancijskem dogovoru, smatramo pa, da ti načerti ne bodo zadnja beseda v tem vprašanju. Vzpostava starih zvez vodi glede sigurnosti do one isti situacije, ki je bila leta 1914. Pod akt ali dogovor, ki bi vodil v tem pravcu, Angleška vlada nikdar ne da svojega podpisa.

Glede Nemčije je Macdonald izjavil, da si svet ne more dovoliti luksusa, po katerem bi Nemčija ostala izven Društva narodov. V Društvo narodov se mora kakor Nemčija, privedi tudi sovjetska Rusija. Z ruske strani se kaže vedno več pripravljenosti za ta korak, treba pa je, da se pokaže pripravljenost tudi od druge strani. — Koncem svojega govora je Macdonald zaklical voditeljem malih narodov: »S paktom ali brez pakta boste vi v slučaju bodoče vojne prve žrtve. Bodite zato oprezni pred nevarnimi iluzijami, ki vas poženejo lahko samo v nesrečo. Misel narodne zveze je treba razvijati in po principu obrambnega stališča in razišča ter splošne razorožitve po svetu se zamore priti do spoštovanja postave in morale.«

Macdonald zahteva torej razorožitev v največjem obsegu in pa to, da se vse države v vseh sporih podvrže sklepom haškega mednarodnega razišča, ki naj o vsakem sporu obligatorno razišči. Od tega se francosko stališče precej razlikuje. Francija je proti razorožitvi in arbitraži mednarodnega razišča, dokler nima trdnih jamstev, da ne bo zopet od kake strani napadena. Ta trdna jamstva pa vidi samo v medsebojnih paktih ali zvezah, po katerih bi napadeni državi priskočile vse druge članice Društva narodov na pomoč z vojnimi, gospodarskimi in drugimi sredstvi. — Franciji je namreč na tem, da se teritorialno stanje, kakor je bilo določeno po versailleski pogodbi, ne krši, za kar pa angleški predlog ne nudi dovolj jama jamstva.

Da to različno naziranje ne krši iskrene želje po miru in da ne dela zaprek delu za mir, je dokazano z velikim kompromisom, ki se je sklenil takoj po govoru Macdonalda in Herriota po predlogu obeh državnikov. Enoglasno sprejeta resolucija predstavlja kompromis angleškega in francoskega naziranja v vprašanju varnosti in razorožitve. Društvu narodov je poverjena naloga, sklicati veliko mednarodno konferenco za razoroževanje. Tretja komisija Društva narodov bo posamezne vlade vprašala za mnenje in predloge, prva komisija bo pa izdelala načrt za praktično rešitev vprašanja varnosti, razorožitve in mednarodnega razišča. S to zgodovinsko odločitvijo je postavljen prvi praktični temelj za pacifikacijo Evrope in celega sveta.

Da so nemški nacijonalisti prisilili nemško vlado k razpošiljanju spomenice, s katero se vrača nemška krivda na svetovni vojni, nima posebnega pomena in splošna zahteva sveta po pravem miru in sporazumu ne bo trpela ob prerekanju vojnih hujskačev o vojni krivdi. Svetu je pač važnejše, kaj je vojna, kot pa to, kako je nastala. Razmišljanja o vojni in miru vodijo danes one velikanske ljudske množice, ki so ne glede na svojo narodno in državno pripadnost strahovito trpe

le v vojni dobi, in ne vojni hujskači in politiki, pa naj se oglašijo iz Berlina, Pariza, Londona ali od koder koli. Svet je danes na tem, da zahteva mir kot življenjski pogoj, vojno sovraži kot propast in temeljno podlago tega naziranja je prav dobro pogodil francoski vladni predsednik Herriot, ki je rekel v Ženevi: »Na vseh šolah in tudi na vseučiliših hočemo učiti, da hočemo mir in da je mir potreben!«

Politične beležke.

Vprašanje ministra za Hrvatsko. Poslanci HRSS ne bodo prevzeli ministrskih portfeljev, pač pa se je razpravljalo o aktivnem sodelovanju HRSS v vladi na ta način, da bo eden od zastopnikov HRSS ali pa kdo od federacije HRSS, ki ni aktiven član HRSS, prevzel takojimenovano ministrstvo za Hrvatsko. Namen tega razgovora je bil v glavnem ta, da bi stopila v vlado oseba, ki je ali član HRSS ali pa uživa zaupanje HRSS, tako, da bi bila HRSS po tej osebi v stalni zvezi z vlado. Na ta način bi se vsa vprašanja, ki se tičejo hrvatskih krajev, mogla hitreje in lažje reševati. Na zadnjem razgovoru v Beogradu še ni bilo določeno, ali bi vstopil v vlado zastopnik HRSS, kakor so zahtevali šefi vladnih strank, ali pa oseba, ki je izven HRSS, ki pa uživa zaupanje HRSS, kakor sta to predlaga dr. Maček in Predavec. Definitivna odločitev o tem bo pa padla na plenarni seji HRSS.

Radičeve izjave. Na svojem shodu v Medjimurju se je Radič bavil največ s primerjavo sedanje parlamentarne vlade s prejšnjo Pašič—Pribičevićovo vlado nezakonitosti in korupcije. Radič je odgovoril na naslednja štiri vprašanja: Ali se Pašič lahko povrne na vlado? — Parlamentarnim potem se ne more. — Ali se lahko sporazum med Hrvati in Srbi doseže mirnim in parlamentarnim putem? — More in mora. — Kako se bo hrvatska uprava zboljšala pod novo vlado? — Tako, da se vodi iz Zagreba in da se v Zagrebu po malem vse zbere, kar se v Beogradu ne more rešiti in sicer ne dobro ali pa ne tako, da bi bilo tudi priprava za iskren, pošten in trajen sporazum. Kaj je treba storiti z inteligenco, ki se zopet vrača k narodu? — Treba jo je sprejeti s polnim zaupanjem in iskrenostjo ter ji danes ali jutri pripraviti tako mesto, da bo svobodna inteligenca v svobodnem narodu.

Kratek komentar k izjavi ministrskega predsednika Davidoviča. Ministrski predsednik Ljuba Davidovič je dal te dni glavnemu uredniku zemljoradniških »Novosti« izjavo o razvoju razmer v naši državi pod sedanjostjo vlado in sicer z ozirom na naš notranji položaj kakor tudi na položaj naše države v mednarodnem oziru. Davidovičeva izjava je kratka, jedrnata in jo je celotno, vladi naklonjeno časopisje sprejelo kot ponovni dokaz, da hoče sedanja vlada res tudi v vsakem oziru delovati pod prvotno si stavljeno parolo: v miru in zakonitosti. Ministrski predsednik se je v svoji izjavi dotaknil predvsem notranjega razvoja položaja v državi. Povdaril je dejstvo, da je nova vlada v dobi svojega delovanja res izvedla primeroma malo sprememb, ki bi bile nekaj posebnega in čisto novega. Počasnost korenitih sprememb je pripisovati predvsem zmedu in neredu, katerega je našla Davidovičeva vlada v posameznih ministrstvih. Novi ministri, kakor izjavlja Davidovič, so z vso vnemo na delu, da proučujejo agende ministrstev in se trudijo, kako v to zapuščenost jim zmedo spraviti vsaj nekaj reda, da bi zamogli v bodočnosti delati po začrtanem sistemu. Značilna za prejšnji P. P. režim je tudi Davidovičeva ugotovitev: še sedaj so pri nas drž. uradniki, ki sabotirajo navedbe vlade. In ta sabotaža je presneto žalostno znamenje duha, katerega je Pašič—Pribičevićev režim potom brezobzirnega in ogabnega strankarstva ucepil uradništvu. Davidovičeva izjava o sabotaži uradnikov nam odkriva pogled, kam bi li prijadrali v naši državi, ako bi bili »državotvorci« še dalje časa ostali pri najvišjem krmilu. Nadvse hvalevreden je Davidovičev povdarek, da se hoče vlada z vso strogostjo lotiti kaznovanja takih uradnikov, katerim je strankarstvo več in višje nego pa ljudski interesi. Tudi Davidovičeva ponovno zagotovilo, da hoče energično in temeljito iztrebiti korupcijo, bo toplo pozdravljeno od vseh strani. Razkritja zadnjih dni v aferah, katere so si svojčas privoščili bivši ministri: Laza Marković, Velizar Janković in Kojič, razgrebajo pred pošteno javnostjo močno pokvarjenost na najvišjih mestih in kojoj mora potom zakona o korupciji temeljito izrjavati sedanja vlada. Ravno kar omenjeni bivši ministri so svoja najvišja mesta ter čast tako zlorabljali, kakor je iztežka najti za to zlorabo paralelo v kaki drugi državi. Temeljito izkidanje ministrskega gnoja je neizogibno potrebno, ako hoče sedanja vlada doseči cilj: ozdraviti državno upravo na najvišjih mestih in obvarovati državo pred nadaljnimi milijonskimi škodami ter izgubami. To pa, kar je izpovedal Davidovič o lepem razmerju med vladnimi strankami in o našem zunanjepolitičnem položaju, je zelo pomirljivo. Policajdemokratske in radi-

kalne vesti o vsem mogočem nesporazumu med vladno koalicijo in o neuspehih sedanje vlade glede zunanje politike so iz trte izvita obrekovanja, vendar je bil, ravno z ozirom na te izmišljotine Davidovičev dementi zelo na mestu. Kar je Davidovič povedal o razvoju razmer v bodočnosti, je ugodno ter zelo pomembno. Še le po petih letih pričakovanj in razočaranj mora vendar enkrat napočiti čas mirnostvarnega dela za dobrobit države. In narod od sedanje vlade ne pričakuje prav nič drugega, kakor ravno mirno stvarno delo brez nasilnega partizanstva in vseh mogočih korupcionističnih afer, ki so že bile privedle državo na rob propada.

Orjuna v skrbeh. Notranjega ministra Nastasa Petroviča je obiskala deputacija orjuncev ter protestirala proti prepovedi neke orjunske proslave v Makarski v Dalmaciji. Ob tej priliki so se orjunci dotaknili tudi vesti o razpustu orjune. Minister je odvrnil, da bo vlada takoj izvedla svoj že pripravljeni sklep, kakor hitro bo kaka nacionalistična organizacija rušila red in mir ter sebi lastila pravico, da brani državo pred neko izmišljeno nevarnostjo.

Žerjav v Beogradu. Včeraj je obiskal skupščinskega predsednika Ljubo Jovanoviča dr. Žerjav ter se razgovarjal z njim dalje časa. Kaj ga je prignalo v Beograd, še ni znano, vsekakor pa je njegovo potovanje v zvezi z nameravano protivladno akcijo Pašiča in Pribičevića, ki bo pa gotovo sledila slavemu Žerjavovemu cekinu, kojega spremembe so zadnji čas postale tako znane.

P. P. teroristični tabor.

Po Ameriki divja teroristična organizacija s fantastičnim imenom Ku-Klux-Klan, ki je naperjena v prvi vrsti proti organiziranemu delavstvu in proti katolikom. Člani te organizacije se sporazumevajo s tajnimi znaki, ponoči fantastično zakrinkani, ob raznih ceremonijah prirejajo svoje sestanke in kujejo naklepe, imajo tajne zveze z različnimi oblastniki in finančniki, iz pisarn ropajo in krajejo akte, ki so jim nepovoljni, po ulicah povzročajo razne incidente, svoje posebno nevarne nasprotnike ugrabijo, odpeljejo in ubijejo, podobno, kakor so italijanski fašisti napravili s poslanecem Matteottijem itd. Ta nasilna in razbojniška družba hlina nekake ideale, kakor nacjonalizem, amerikanstvo, svobodo, prospah in pravice plemena itd., v resnici pa služi najnižjim političnim in materijalnim ciljem s sredstvi, ki jih ne pripozna nobena svoboda in noben napredek.

V pravi Ku-Klux-Klan, na zunaj fantastičen in poln visokodonečih fraz, v resnici pa nazadnjaški in zahrbtno divjaški, se pretvarjajo pri nas v Jugoslaviji polagoma vsi pristaši Pašič—Pribičevićeve politike. Iz zadnjih dni imamo za to par značilnih primerov in jasnih dokazov. Svetozar Pribičević je imel v uredništvu svojega beograjskega lista »Reč« tajni sestanek z zaupniki orjune, srnao in srbskih četnikov. Na tej tajni seji se je sklepalo o tem, kako bi se iz vseh teh fašistovskih vrst dala usmeriti enotna akcija proti sedanjji vladi. Ko se Pašiču ni posrečilo sklicati glavnega odbora stranke na lastno pest, da bi tako celo stranko spravil v najostrejši pokret proti vladi, se je vršila v Beogradu zaupna seja med Pašičem in njegovimi najožjimi pristaši. Na tem sestanku je poslanec Aleksa Zujović, znani organizator divjaškega napada na zemljoradniške poslance v Rajli, nasvetoval uporabo najetihih in oboroženih radikalnih pristašev za poulične izgrede. Po mnenju in nasvetu tega dičnega poslanca bi Pašičeva politika najbolje uspela na ta način, če bi se po Beogradu in drugih krajih često prirejali shodi, po katerih bi se oborožena druhal raztepla po ulicah ter povzročala nemire. Predsednik vlade Ljuba Davidovič je izjavil uredniku beograjskega dnevnika »Novosti«, da so gotovi pristaši Pašiča in Pribičevića, ki se nahajajo v državni službi, prevzeli nalogo in delo organizirane kljubovalnosti in sabotaže. Ti agenti prejšnjega režima zlorabljajo svoja uradna mesta ter potvarjajo in sabotirajo vladne navedbe čisto gotovo po naročilih in navodilih, ki jih dobivajo od političnih zaupnikov Pašiča in Pribičevića in pa iz fašistovskih-orjunskih ali srnaoskih odborov. Kakor gre v Ameriki oblastnik in uradnik ponoči našemljen in zakrinkan na Ku-Klux-Klanski sestanek, tako hodijo tudi Pašič—Pribičevićevi agenti v državni službi k svojim političnim in fašistovskim voditeljem po navodila za zahrbtno in rovarsko delo.

Ko vladni predsednik pozna in sam javno označuje hlapce prejšnjega režima kot rovarje in škodljivce na državno-službenih mestih, lahko pričakujemo, da se bo proti njim odločno nastopilo ter preprečila nadaljnja škoda zavratnega dela. Opozoriti pa moramo še na eno skupino, da je vedno pripravljena, da stopi v teroristično družbo, ki jo vodita Pašič in Pribičević. To so Wranglovci. Wranglovci so z drugimi ruskimi begunci vred dobili zavetišče v naši državi in tudi danes nihče ne zahteva, da bi se jih moralo nagnati nazaj v Rusijo, kamor bi sicer lahko že davno šli, ker imajo razven glavnih voditeljev vsi amnestijo, treba je pa odločno

povdarjati, da bi bil že skrajni čas preprečiti wranglovcem zlorabljanje gostoljubja in pa delovanje njihove organizacije, ki se postavlja kot nekaka država v državi. Wranglova soldateska je v naši državi samovoljno vzela ruske begunce pod svojo komando in sramotno je to, da je uživala pri tem podporo od našega prejšnjega režima. Brez wranglovskega oficirskega odobrenja ni noben ruski begunec pri nas dobil službe ali podpore in po Wranglovem diktatu morajo vsi ruski begunci plačevati prispevke oficirski kliki pod imenom davka za »rusko carsko prestolje«. hodor se ne pokori in ne uboga, tega pa Wranglov oficirski štab ovadi kot boljše vika, terorista in anarhista. Wranglovcem tudi preprečujejo vrnitev ruskih beguncem v domovino. Imamo gorostasne primere wranglovskega terorja nad drugimi Rusi. Tako je v zagrebškem »Obzoru« ruski publicist Volinski prinašal socialno-psihološko študijo »Ruska žena« in ker to ni bilo pisano v duhu carizma in militarizma, so Wranglovcem publicistu Volinskemu poslali najprej ultimatum, naj drugače piše, pozneje so mu pa zagrozili, da bodo z njim že obračunali.

Wranglovski teror, ki se udejstvuje v krogu ruskih beguncem, lahko kar čez noč prevzame tudi vlogo v Pašič—Pribičevićevem terorističnem taboru. Ko Wranglovcem v Bolgariji že dolgo sodelujejo v protiljudski politiki, je jasno, da je treba podvzeti najodločnejše korake, da se to tudi pri nas ne zgodi.

Po svetu.

Madžarski emigranti v Ženevi. Madžarski emigranti so pri Zvezi narodov vložili protest proti nasilju madžarske vlade. V protestu opozarjajo zlasti na famozni proces radi upora v Pečuhu, kjer je sedaj po 6 letih obtoženih 80 meščanov, dasi je bilo že radi omenjenega upora obsojenih na smrt in justificiranih 13 oseb.

Štrajk v dunajski metalni industriji. Na Dunaju je izbruhnil štrajk kovinskih delavcev, ki zahtevajo povišanje plače in zvišanje indeksa. Štrajk se je razširil že na vsa kovinska podjetja; pri pregovorih so tovarnarji izjavili, da na povišanje plač ne morejo pristati, ker bi to onemogočilo metalni industriji konkurenco. Pogajanja se bodo nadaljevala. Če se štrajk še razširi, bo to usodno vplivalo na avstrijsko industrijo, ki je ravno sedaj zaposlena vsled dunajskega velesesja.

Daljni porazi Špancev v Maroku. Položaj španskih čet v Maroku postaja čimdalje bolj obupen. Dasi ne prestando prihajajo nova ojačenja ter so vodstvo operacij prevzeli novi generali in se nahaja v Afriki celo sam Primo de Rivera, vključ temu vstahi napredujejo. Posrečilo se jim je presekati zvezo med Cento in Tetuanom, okrog katerega se vrše srditi boji.

Med Rusijo in Poljsko vlada zelo napeto stanje, katerega so povzročili na eni strani neprestani vpadi preko meje, zlasti napad dne 4. avgusta, ko je cela četa oboroženih ruskih prostovoljcev napadla poljsko obmejno mesto, deloma pa je stanje zaostrila izjava Rakovskega v Londonu, v kateri je govoril o neresenem vprašanju vzhodne Galicije, glede katere so Poljaki posebno občutljivi. Poljska vlada je z ozirom na to izročila v Moskvi noto, na katero je sedaj odgovoril moskovski ljudski komisariat. Odgovor naglašja glede vprašanja vzhodne Galicije, da sovjetska vlada vstraja na svojem stališču da so se s priklopitvijo vzhodne Galicije k Poljski kršile pravice tamšnjega prebivalstva. Sovjetska vlada pa ne more omalovaževati usode ukrajinskega prebivalstva v Vzhodni Galiciji in vztraja na tem, da dobi to prebivalstvo pravico, samoodločbe. Kar se tiče obmejnega spopada dne 4. avgusta, pa naglašja sovjetski odgovor, da ni bil izvršen od strani Rusije.

Upor v Transkavkaziji. V Gerogiji je izbruhnila vstaja proti sovjatom. Uporniki so zasedli transkavkaško železniško progno in so od kraja beležili precej uspeha proti sovjetskim četam. Ker pa zadnje dobivajo neprestano ojačenja v oklopnih vlakih, je napredovanje upornikov ustavljeno. V Aserbejdžanu in Dagestanu se vršijo srditi boji. Sovjetske oblasti nastopajo proti upornikom silno strogo; v Tiflisu in Batumu, kjer so se začeli nasprotniki sovjetov živahniješe gibati, je bilo izvršenih veliko število smrtnih obsodb.

Meščanska vojna na Kitajskem. Čete guvernerja province Kiangsu še vedno ogrožajo Shanghai. V razdalji 10 km od mesta se bijejo boji, ki mesto ogrožajo. Komandanti zavezniških vojnih ladij, ki se nahajajo v pristanišču, so sklenili izkrcati vse mornariške čete, da očuvajo bele naseljence. Vsled bojev v neposredni bližini mesta so ogroženi mnogi evropski trgovci, in mnogo podjetij je moralo prijaviti konkurz. V mestu vlada silno pomanjkanje živeža. Poslaniki Anglije, Združenih držav, Francije, Italije in Japonske so vložili pri kitajski vladi v Pekingovo novo noto, v kateri zahtevajo, da se vzpostavi na obali reke Shanghai nevtralna cona.

Podonavska unija in Mala antanta.

V dolgi fronti od Baltskega morja na severu, do Egejskega in Jadranskega na jugu je več manjših narodnih in državnih edinic, ki so v interesni sferi ruskega svetovja in nemškega bloka zakolebale zdaj proti vzhodu, zdaj proti zapadu. Ob prehodu iz centralne v vzhodno Evropo se je vršila v rusko-nemški tekmi borba za politično, gospodarsko in kulturno prevlado nad temi majhnimi narodnimi edinicami, ki so vzbujale vtis kakor da nalikujejo žogi na političnem igrišču ruske in nemške velesile.

Ob tej rivaliteti skozi stoletja so fantastične tvorbe duha pričarale Rusu pred oči natjuško Vserusijo, ki po

polomu Avstrije in Turčije popolnoma prevlada v južni in deloma tudi srednji Evropi. Glavno mesto vseruskega, avtonomistično zasnovanega državja, ki naj obsega do 20 držav in držav (Grška, Ogrska, Moldava in Vlaška, Sedmograška, Bolgarija, Srbija, Hercegovina, Črna gora, Hrvatska, Slovenija, Poljska, Rusija itd.), je Carigrad. To je načrt znanega ruskega slavljana prof. Pogodina.

Nemcu pa so se zacedile sline po srednjeevropski državni zvezi, ki naj obsega vse evropske države (celo Francijo in Belgijo!) razen Rusije in Anglije. Nemčija, Rusija in Anglija naj tvorijo politični trikotnik na evropskem kontinentu. (Ta načrt je plod domišljije nekoga berlinskega vseučiliškega profesorja).

Na tak in sličen način se je reševalo vprašanje srednje in južno-vzhodne Evrope. In to se je dogajalo v času, ko se je večina prizadetih narodov solnčila v naročju nemškega prusaštva, ruskega cezaropapizma in avstrijskega donkijotstva.

Porajale pa so se tudi težnje po svobodnem teoretskem reševanju tega vprašanja, ki se je osredotočilo v vprašanju podonavske zveze. Bilo bi odveč povdarjati, da so ti načrti bili mnogoštevilni. Radi pregleda naj zadržimo samo dvoje primerov.

Leta 1861 sta Ludvik Kossuth (znani ogrski diktator iz leta 1848) in Italijan Canini izdala posebno spomenico, ki razvija misel velike podonavske konfederacije, obsegajoče Ogrsko, Sedmograško, Hrvatsko, Bosno, Srbijo, Bolgarijo in Rumunijo ter urejene na podlagi federalističnega načela. Uradni jezik bi bil francoščina. Centralni parlament bi imel svoja zasedanja menjače v glavnih mestih združenih edinic.

Leta 1902 pa je izdal Stjepan Radič češko pisano brošuro: »Slovanska politika in habsburška monarhija«, ki je izšla v Pragi in ki obravnava problem podonavske federacije zgolj po personalni uniji združenih, v svojih notranjih zadevah avtonomnih držav (Češka z Moravsko in Šlezijo; Galicijo, Ogrsko, Hrvatsko, s Slovenijo, Reko in Medjimurjem ter alpski Nemci) Radiču očitajo nedoslednost; iz te njegove brošure pa očitno veje isti duh, kakor veje danes v njegovih člankih in govorih.

Vsi ti značilno federalistični načrti so jasno dokazali, da se Avstrija nahaja v procesu politično-kemičnega razkroja na sestavne dele narodnostnih edinic. — Ideja podonavske unije ima svojo zgodovino in svoje globoke korenine: skupnost gospodarskih interesov; tudi ob popretni preroditvi podonavskega državnega življenja se je načela. Prve, rahle poizkuse kaže Mala antanta. Kaj je pravzaprav trenutno Mala antanta? Naj izpričajo dogovori:

1. 14. avgusta 1920 se je med Benešem in Ninčičem sklenila pogodba, ki določa medsebojno pomoč Češke in Jugoslavije v slučaju kakšnega ogrskega napada.

2. 23. aprila 1921 se je sklenila konvencija med Čehoslovaško in Rumunijo, ki nič drugega, nego defenzivna zveza proti morebilnemu napadu od strani Ogrske.

3. 7. junija 1921 sta sklenila Pašič in Take Jonescu pogodbo med Rumunijo in Jugoslavijo, ki je po svojem bistvu ravno tako defenzivna zveza proti Ogrski.

Te tri konvencije, katerih veljavnost se je po pretečenem roku dveh let podaljšala, kažejo jasno, da obstoja med imenovanimi tremi državami samo vojaška skupnost. Ali moremo govoriti o politični skupnosti v pravem pomenu besede? Politična skupnost ima namreč svoje najjačje korenine v vsaj enaki kulturi ter višjih skupnih interesih. Vez Male antante pa je zaenkrat žalibog samo negacija. Zunanja politika ima svoje temelje v strukturi notranje-političnega življenja. In tu se nam kaže zanimiva prikazen pri obdonavskih državah: Jugoslavija, Nemška Avstrija in Čehoslovaška so lahko rečemo, nositeljice demokratične misli; na Ogrskem, v Rumuniji in Bolgariji pa se nad gladino ponižanega ljudstva vzpenjajo predstavniki in mogotci iz vrst aristokracije, krutega bojarstva in terorističnega cankovstva. Ali je spričo te notranje politične različnosti unija obdonavskih držav možna? Ločiti je treba med politično in gospodarsko unijo.

Politična unija predstavlja program bodočnosti; sedanjost pa nas lahko preseneči z gospodarsko unijo, ki je najsigurnejši temelj politični uniji in ki se utegne izjemiti v obliki carinske unije. Naj nas pouči vzgled Nemčije! Ideje nemških romantikov po politični enotnosti nemštva so si predvsem v prvi polovici 19. stoletja dajale duška v velikanski propagandi za carinsko unijo. »Ako se carinska zveza oživotvori, tedaj stopite vsi knezi Nemčije raz svoje prestole in postanete meščani kot vsi drugi.« Ta glas je šel po Nemčiji. Sredi 19. stoletja je bila združena Nemčija v popolni carinski uniji, že leta 1871 pa v politični. Dokaz je jasen: Carinska unija je več kakor samo gospodarska skupnost; ona je predstopnja k razvoju politične skupnosti. Velika konfederacija v Podonavju more imeti svoje sigurne zasnove samo v gospodarsko-carinski enotnosti. Brez te bi bila samo brezmočni agregat, brez prave organizacije sil in brez notranje zveze.

Ali tudi carinska unija, ki bi spremenila Malo antanto kot jedro bodočnega programa v gospodarsko enoto, ima svoje težave. Razlogi temu leže po mnenju ne katerih državoslovcev v političnem ozadju. Carinska unija je tako dolgo brezpredmetna, dokler ni izvedena valutarna stabilizacija in čim močnejše izenačenje. Pot pa naj bi pripravil sistem preferencialne carine, ki daje v poštevek prihajajočim državam v carinskih zadevah vzajemno prednost. Skupnost interesov obdonavskih držav (Nemška Avstrija, Čehoslovaška, Ogrska, Jugoslavija, Rumunija, Bolgarija) je namreč prevelika, da bi se pri medsebojnem gospodarskem življenju omejevali na običajnost trgovsko-pogodbene politike.

Formula obdonavskega bloka se je teoretično že davno sprožila. Kakor sodijo moderni državni teoretiki, ima svojo bodočnost, ker gre ves novodobni državni razvoj v smeri velikih državnih enot, ki slone na enotnosti gospodarskih interesov. In Slovani bi v tem velikem državju imeli prvo besedo, saj bi Beograd gotovo bil glavno žarišče in bi se pridružila gotovo še Poljska. — Podlaga bi ne bila več negacija, ampak pozitivnost. — Znameniti laški politik Nitti, bivši ministrski predsednik Italije je v svojem temeljtem delu: Senza pace (Brez miru) tudi načel vprašanje podonavske carinske unije, ki naj bi pa stala pod protektoratom Velike Italije. Radi Italijanske penetracije na Balkanu mu ni do politične podonavske unije. O carinski uniji smo že razpravljali; italijanska patronanca pa nam nikdar ni bila potrebna in tudi sedaj ne.

Iz Slovenije.

Odlična poroka pri Devici Mariji v Bresju nize Maribora. Na praznik Rojstva Marijinega je naša cerkva doživela nekaj izrednega, česar pač menda nikoli več ne bo včakala. Tukajšnja najodličnejša rojakinja, hčerka zrkovskega rojaka Ruperta Pivec, pomorskega generalnega intendanta v p., gđ. dr. Melita Pivec, uradnica v državni licejski knjižnici v Ljubljani, se je tukaj poročila z veleučeni g. dr. Francetom Stele, konservatorjem pri prosv. oddelku v Ljubljani. Blagoslovil je njuno zvezo redni vseučilišni profesor g. dr. Franc Lukman, prisostvovali so g. stolni župnik Franc Moravec, gđ. Berta Leskover, vseučilišnica, monsig. dr. Anton Medved in g. profesor dr. Kotnik iz Ptuja. Dasi uživata poročenca velik sloves vsled svojega delovanja na polju znanosti in umetnosti, sta si vendar izbrala našo priprosto vaško cerkvo, da v njej nastopita skupno pot življenja. Želimo jima vso srečo iz vsega srca v vseh rečeh! Svatje so poleg daru za novi zvon zbrali 400 din. za Dijaško kuhinjo in za Dijaško večerjo.

Požar v Zgornjem Radvanju pri Mariboru. Ob 12. uri v noči od 10. na 11. t. m. so javili iz posestva vit. Romanita mariborski požarni brambi, da je izbruhnil v Zgornjem Radvanju požar pri posestniku in gostilničarju Jožefu Hollenthaner. Požar je bil videti tudi z mariborskega glavnega mosta. Nebo je bilo na daleč ter na visoko žareče osvitljeno, celo gosto se na kvišku valeči dim je oznanjal, da je objel požar večji kompleks. Na mesto nesreče so takoj pribrežele: mariborska požarna bramba s turbinsko brizgalno, zgornjeradvanjska, razvanjska, pekerška in studenška. Požarne brambe so storile vse, kar je bilo mogoče in šele krog tretje ure zjutraj se je posrečilo požar lokalizirati. Nevarnost, da bi se oprijeli plameni tudi sosednih poslopij, je bila zelo opasna. Požar je upepelil: dva hleva, eno stiskalnico in kozolec, v katerem je bila shranjena letošnja žetev. Posestnik je bil zavarovan le za nezatno svoto pri zavarovalnici »Jugoslavija.« Pogrešajo tudi posestnikovega starega hlapca, katerega je zalotil požar v trdnem spanju in je najbrž zgorel. O vzroku požara se veliko govori, a skoro vsi so mnenja, da je Hollenthanerju nekdo podtaknil ogenj iz osebnega maščevanja. Škoda znaša od 600.000 do 800.000 K.

Orlovska akademija v Hočah. Orlovski naraščaj (dečki in deklice) nam je dne 7. t. m. pripravil lep užitek s svojo akademijo, ker je dobro izvajal posamezne točke: telovadbo, petje, deklamacije, igre. Mi se vsikdar veselimo, če si mladina rada že zgodaj začne bistruti um, krepiti telo in blažiti srce. Naj prcvita mlado drevec, da zraste v močno in plodonosno drevo!

Novice od Št. Janža na Dravskem polju. Tretjikrat že se je v naši župniji letos tekem ne celo pet mesecev obhajala slovesnost blagoslovitve novih zvonov. Dne 13. 4. je dobila župnijska cerkev dva nova bronasta zvana, kmalu potem podružnica Sv. Marjete in dne 7. t. m. je slovesno sprejela novi zvon podružna cerkev sv. Uršule v Prepolah. Mnogoštevilni jezdec, belo oblečena dekleta z godbo in mnogo ljudstva je spremljalo zvon od župnijske cerkve k podružnici, kjer ga je hočki g. dekan blagoslovil. Bogato in lepo so dekleta okinčala vozove, zvon in cerkev ter slavoloke. Prepolski zvon kakor tudi prej omenjene je lepo in hitro izdelala mariborska livarna »Zvonoglas.« Vsa hvala in zahvala vsem darovalcem! — Drugi dan dne 8. t. m. pa smo videli ginljiv prizor. Spremljali smo na

Pravo

Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“

je že 60 let znano kot najboljšo in najizdatnejšo od vseh vrst pralnega mila. Pravo samo z imenom „Schicht“ in znamko „Jelen“!

zadnji poti vrlo ženo Marijo Fras iz Rošnje. V najlepših letih ji je huda bolezen utrgala nit življenja ter vzela sivolasi staršem (bila je iz ugledne družine Finžgarjeve iz Sv. Lovrenca na Dravskem polju) dobro hčerko, možu skrbno ženo in gospodinjico ter trem malim hčerkicam ljubečo mater. Najiskreneje sožalje žalujoči družini, nepozabna rajnica pa naj uživa večni mir v Bogu!

Sestanek železničarjev se je vršil v sredo, dne 10. t. m. zvečer na Pragerskem. Prostorji Leskovarjeve restavracije so bili nabito polni samih železničarjev. Sestanek je vodil sklicatelj tov. Justinek. Govorili so: narodni poslanec Žebot, tajnik Strokovne zveze Semenič in predsednik mariborske Prometne zveze Kores. K besedi se je oglasil tudi socialist Kristof, ki je skušal se zavzemati za »proletarca«-milijonarja Kristana, a ni uspel. Izvolil se je odbor 4 članov, ki bo na Pragerskem in okolici te dni izvedel organizacijo krščansko mislečih železničarjev. Mi smo s pokretom železničarjev vrlo zadovoljni.

V nekem župnišču na Štajerskem je stavil te dni lončarjev pomagač peč. Zahteval je stanovanje in hrano. Po dovršenem delu je prišel mojster na račun. Zahteval je za vsako uro 10 din. — V istem župnišču je bil dne 1. avg. nastavljen novoposvečen kaplan. Te dni je dobil svojo plačo za prva dva meseca: 39 din. (reči in piši: devetintrideset dinarjev!) Ker stane tam zemlja 1 dinar, si lahko kupi vsaki drugi dan celo zemljo, pa mu še nekaj ostane. — šivijo vseučiliške študije v Jugoslaviji!

Dobro obiskana prireditel v Marenbergu: V nedeljo, dne 7. septembra 1924 je priredil pevski krožek v Marenbergu veselico, ki je prav dobro uspela. Igrali sta se dve gledališki igri in sicer dvodejanka »Pri Gospodi«, katero so igrala kmetska dekleta prav dobro pod režijo g. Marna. Vlogo gospe Svetlin je igrala gđ. Ivanka Ternikova, Tekle gđ. Predanova, Serafine gđ. Micka Kolarjeva, nadzornikove vdove gđ. Rezika Kolarjeva, služkinje pa gospa Štanglova. Vse so rešile svoje vloge prav dobro in občinstvo je bilo z igro prav zadovoljno. Pri drugi igri enodejanki »Kje je meja« so nastopili večinoma naši stari znani igralci, kakor gospa Štanglova in gg. Bratuša, Jakob in Lesnik. Vlogo »Polonice« pa je prav dobro pogodila novinka gđ. Lipušova. Pevski zbor je zapel pod vodstvom Štangla par pesmic mešanega in moškega zbora. Med njimi je najbolj ugajala pesem »Planinarica«, peteroglasen mešani zbor od skladatelja Fr. Ferjančiča. Bruderanova dvorana je bila natlačeno polna. Prireditelj je imela prav dober moralen in gmoten uspeh. Prirediteljem častitamo iz srca in jim ključemo: Le tako naprej krepko po tej poti za povzdigo izobrazbe in narodne zavednosti tam gori ob naši ogrizeni meji. Dobre igre, glasba in petje so najlepša prilika za izobrazbo našega ljudstva. Živeli!

Novice iz Ribnice na Pohorju. Dobili smo nove zvonove iz livarne Bühl, pri župni cerkvi dva po 2030 in 560 kg, pri podružnici sv. Janeza dva po 300 in 130 kg. Veliko nepotrebnih sitnosti, potov in nevolje nam je povzročila livarna, ki je nešteto krat prelomila dano besedo, čakali smo več kot dve leti. A pozabljeno je sedaj vse to, ker je zvonjenje res lepo, za kar vsa čast in pohvala tvrdki. Naš učitelj Franc Wičman je upokojen. Celih 32 let je poučeval naše otroke. Bil je dober, vesten učitelj in ob enem prav krščanski mož. Hvaležni njegovim učencem so mu poklonili v spomin lovske opreme in srebrn servis, občine so ga pa imenovala za častnega občana. Da bi prav dolgo užival svoj pokoj, mu vsi prav iskreno želimo! — Za župana v občini Ribnica je izvoljen Janko Zabovnik, SKS v občini Orlica — Janževski vrh pa Luka Deržečnik, vnet pristaš SLS.

Sokolska blamaža. Od Sv. Bolfenka pri Središču poročajo: V nedeljo, dne 7. septembra, je imelo tukajšnje telovadno društvo Sokol svoj prvi javni nastop. Naš Sokol se je štiri leta valil, se lansko leto izvalil in letos zletel iz svojega gnezda, da pokaže ljudem, kar premore in zna, pa se je tako blamiral, da bi bilo bolje, da bi še nadalje ostal v svojem gnezdu. Za propagandnega načelnika so imeli starega, že po vsem svetu znanega Klobučarja, ki je že 14 dni propagiral po Medžimurju in povsod nacikli za to prireditelj; pa je imel slab uspeh, ker se je vsega skupaj s članstvom vredi komaj zbralo okrog 200 ljudi. V nedeljo okrog druge ure popoldne se je začelo zbirati članstvo in godba v bližini cerkve na Zadravčevem. Prišlo je par članov, članic ter naraščaja iz Središča in domače članstvo. Ob tretji uri se je začel premikati sprevod na telovadišče v Vodrance na vrt g. Cirila Zabavnika. Sprevod je bil tako skrpučan, da je bil obalovanja vreden, zaključili so ga domači člani v telovadnih oblekah, kateri še niti koraka ne poznajo. Na telovadišču je pozdravil vse Ciril Zabavnik, za čim je govoril dijak Brunen, med govorom je tudi omenil pregovor, ki pravi: »Zdrav duh v zdravem telesu«, katerega so pa slabo izpolnili, glede teslu pri telovadbi in glede duha pri svoji kulturi, s katero se tako bahajo; kajti zvečer niso mogli svoje prireditve drugače zaključiti, kakor s plesom in nazadnje s pretopom. Sokolstvo, kam ajaš, v brezbožnost, v dijaštvo! Če vam ni dovolj, pa prihodnjic bolj natanko in več.

Kap ga je zadela. Iz St. Vida pri Planini poročajo: Dne 7. septembra je pri nas nenadoma zadet od kapi umrl tukajšnji trgovec Mihael Jazbinšek. Blagopokojni je brat g. župnika Franca Jazbinšek pri Sv. Trojici v Haložah. N. v m. p!

Kje dobijo dijaki knjige in šolske potrebščine po najnižjih cenah? Gimnazijci, realčani, učiteljski, dijaki trgovske ter meščanske šole dobijo šolske knjige, šolske potrebščine, kakor: zvezke, peresa, svinčnike, šestila, risala, risalne deske itd. natančno po najnovejših šolskih predpisih in najceneje v novi prodajalni Cirilove tiskarne, Aleksandrova cesta 6 — v palači Zadravne gospodarske banke in pa v stari, ter že skozi leta

in leta v Mariboru najbolj priljubljeni prodajalni Cirilove tiskarne na Koroški cesti 6.

Razdelitev nagrad cestnim mojstrom za najboljše vzdrževane proge državnih cest v Sloveniji. Automobilski klub kraljevine SHS je svoječasno razpisal tri nagrade v zneskih po 2000, 1500 in 1000 din. za one državne cestne mojstre, ki z ozirom na promet in vzdrževalna sredstva zaupane jim cestne proge najboljše vzdržujejo. Te konkurence se je udeležilo 14 cestnih mojstrov iz cele Slovenije. Komisija za razdelitev teh nagrad, sestojeca iz gg. inž. J. Dittricha in Rado Hribarja kot zastopnikov Automobilskega kluba, g. nadsvetnika inž. Karla Orla kot zastopnika Gradbene direkcije za Slovenijo v Ljubljani in g. vladnega svetnika dr. Rudolfa Andrejke kot šefa auto-referata pri Velikem županu ljubljanske oblasti, se je pričela o stanju cestnih prog in nato po svoji zaključni seji razdelila nagrade. Prvo nagrado v iznosu 2000 din. je komisija priznala cestnim mojstrom Okrožne gradbene sekcije v Kranju Ivan Tavčarju, Franc Debevču in Filip Faturju za vzdrževanje cestne proge od Kranja do Ljubelja in Podkorena. Komisija je pri tem uvaževala, da se navedene cestne proge v kranjskem gradbenem okrožju klub velikim dolžini in priznano največjem avtomobilskemu prometu nahajajo v prav dobrem stanju, dočim pa so se cestne proge od Medvod do Kranja in naprej do Jezerskega napram stanju lanskega leta žalibog poslabšale. Nagrada se je izročila okrožni gradbeni sekciji v Kranju, da jo razdeli med nadzorstvo vršeče tri cestne mojstre. Drugo nagrado v iznosu 1500 din. je kot najvišjo nagrado posamezniku komisija priznala Matiji Kosu za vzdrževanje Zagrebške (Dolenjske) ceste od km 0 do km 42, ker s primeroma skromnimi sredstvi zaupano mu progo navzlic velikemu prometu in znatni dolžini najboljše vzdržuje. Tretjo nagrado v iznosu 1000 din. je komisija prisodila Maksu Rovšku za vzdrževanje Trojanske ceste od km 105 (Tepanje) do km 132 (Težno pri Mariboru). Ta cestna proga se je kljub številnim klancem in narastlem avtomobilskemu prometu v zadnjih letih za dobe službovanja tega cestnega mojstra vidno izboljšala. Komisija je nadalje pohvalno omenila stanje sledečih od konkurentov nadzorovanih cestnih prog: Podravska državna cesta (Dravograd—Maribor), cestni mojstri I. Gomilšek, M. Strah in E. Rektorik; Trojanska cesta od km 17 do km 47, cestna mojstra R. Seljak in M. Lukman; Karlovska cesta (Novomesto—Metlika), cestni mojster Rudolf Jenko. Konečno je komisija sklenila predlagati Automobilskemu klubu kr. SHS, sekciji Ljubljana, da v bodočem letu razpiše nagrade za dobro vzdrževane ceste v Sloveniji v večjem številu, da bo mogoče upoštevati več zaslužnih cestnih mojstrov.

Volitev župana na Ljubnem. Na praznik Male Gospojnice je bila pri nas volitev župana. Izvoljen je bil posestnik Jožef Zagožen, po domače Batel, za podžupana pa posestnik Valentin Sušnik, po domače Krilec. Oba sta pristaša SLS.

Starši in dijaki! Vse šolske potrebščine kupite po najnižjih cenah v prodajalni Tiskarne sv. Cirila na Koroški cesti in pa v njeni podružnici, v hiši Zadravne gospodarske banke, tik frančiškanske cerkve na Aleksandrovi cesti.

Pri volitvi župana na Ljubnem in vseh štirih svetovalcev SLS so darovali župan ter odborniki za Dijaško večerjo v Mariboru 130 dinarjev. Pristrčna zahvala. Ker se začne novo šolsko leto, se odbor priporoča prav lepo v posnemanje.

Sadjarska in vrtnarska podružnica v Smartnem ob P. priredi v času od 5. do 8. oktobra t. l. veliko razstavo sadja in sadnih izdelkov. Ukrenili so se tudi potrebni koraki za polovično vožnjo na železnici. Do danes je priglasenih že nad 100 razstavljalcev, ki razpolagajo z velikimi množinami sadja. Razstava obeta biti največja, kar jih je bilo doslej na bivšem Štajerskem. Med drugimi tvrdkami se je priglasila tudi tvrdka I. Dolinšek, ena največjih jugoslovanskih drevesnic. Dne 8. oktobra pa imajo šolarji pod nadzorstvom p. t. učiteljstva prost vstop.

Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva v Vojniku priredi v nedeljo, dne 5. oktobra t. l. v posojilnični dvorani sadni ogled za tukajšnjo okolico. Otvoritev ob 8. uri. Vstopnina 1 D, otroci 50 p. Sklep v torek, dne 7. oktobra ob 14. uri z licitacijo razstavljenega sadja v prid društvu in z razdelitvijo nagrad. Sodelovanje s predavanji je obljubilo več strokovnjakov. — Kupci se vabijo.

KNJIŽEVNOST.

»Mesto na gori«. Štirinajst govorov o Cerkvu. V stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani govoril dr. Mihael Opeka, stolni kanonik in učitelj homiletike na vseučilišču v Ljubljani. — Sodim, da sedaj po vsej Sloveniji največ pridiga dr. Opeka. Saj ga menda ni duhovnika, ki vsaj včasih njegovih pridig ne bi porabil ali povzel vsaj misli iz njih. Ni čudno. So homiletični umotvori, globoko premišljeni, sestavljeni z vsestransko učenostjo, z veliko skrbjo, s sv. spoštovanjem do besede božje, podani v klasično lepi obliki. Kar pravi pridigar v tej zbirki str. 45 o papežu: »Nobenega dvoma ni, da bo papež kot cerkveni govornik, kot pridigar, nastopil izborni pripravljeno, da bo vse, kar bo govoril in učil, globoko zasnovano, temeljito premišljeno...«, velja o njem samem in bi naj veljalo o vsakem pridigarju, oznanjevalcu božje besede. Pravil mi je nekoč sam, da začne meditirati za vsako pridigo vsaj 14 dni poprej. V ponedeljek in torek pred nedeljo, ko jo bo govoril, skicira; v sredo prepíše na čisto; zadnje tri dni porabi za učenje. Ko bi delali tako vsi pridigarji! Vsaj, kolikor jim pripušča ob mnogih stanovskih opravkih čas. Mislim, da bi bile tedaj naše cerkve še bolj obiskane, in sad naših pridig bi bil mnogo večji, ker večji tudi blagoslov božji. — Kakor vse Opekove pridige so tudi te zelo ak-

tuelne. Zakaj mnogi sv. mater, katoliško Cerkev le malo ljubijo? Ker jo premalo poznajo. Zakaj jo mnogi grdo blatijo? Ker jo poznajo povsem napačno! Kolikega pomena je za to, da jim pokažemo sv. Cerkev v pravi luči, v vsej krasoti. Govornik osvetljuje vse strani sv. Cerkve brez olupševanja, strogo zgodovinsko; tudi tistih malo, približno šest bolj slabih papežev ob poltristo svetih in svetniških; tudi tisto le prečestokrat napačno umevano inkvizicijo; tudi tisti indeks, ki je nevednežem hud bavljav, mislečemu človeku nekaj povsem preprostega in naravnega. Cerkvi se luči ni treba prav nič bati; brez strahu in brez sramu lahko povemo o njej vse! Ni pege na njej kot na ustanovi Kristusovi. Če je bila kje kaka pega, je bila le na zmotnih in slabotnih ljudeh, ki so Cerkev ali vladali ali v njej delovali; na božjem delu je ni! — Kako potrebno in kako krasno je na primer IX. poglavje: »Ladja v vesoljnem potopu.« A saj je vse v knjigi krasno! Tudi oblika, tudi tisk kakor pri vseh izdajah tega založništva (Prodajna na KTD. H. Ničman.) In cena za tako knjigo ob današnjih knjigotržnih razmerah, nizka. To založništvo pač ne išče dobička, prej za dobro stvar žrtvuje. Vredno tembolj, da ga povdarimo. Reči moram le, kar pravi uradni »Oglednik Lavantinske škofije« o prejšnjih Opekovih pridigah: »Tolle, lege!« In porabljalj! Modro, po svojih zmoglostih, svojim poslušalcem primerno. Misli nudi knjiga v izobilju. Hvaležni smo slovitemu pridigarju zanj. — Ks. Meško.

Dnevne novice.

Kako je Lazica Marikovič delil podpore. Poslanec Dimitrijevič, ki v pravosodnem ministrstvu pregleduje spise bivšega ministra Markoviča, je izjavil uredniku »Novosti«, da je Markovič delil podpore iz virov vojne odškodnine samovoljno vsem drugim samo ne invalidom in sirotam, katerim so bile namenjene. Našel se je obsežni seznam, po katerem so bile razdeljene podpore od 2000 do 5000 dinarjev raznim igralcem in igralkam, plesalkam, pevkam, nekim višjim uradnikom iz ministrstva itd. Med temi, ki so dobili podpore, je samo par invalidov.

Država kot plačnik. Znano je, da država mnogo dolguje najrazličnejšim privatnim podjetnikom in obrtnikom. Dolgovi so stari več let, mnogi so še iz prvih dni države. Državni upniki so veliki siromaki, poleg velikega razočaranja po nekdanjem mnenju, da je država najboljši odjemalec in dober plačnik, imajo še ogromno škodo. Državni dolgovi se silno počasi odplačujejo, upajmo, da bo sedaj bolje, a še nekaj se je dogodilo pod prejšnjim režimom, kar je prava lopovščina. Zagrebški »Hrvat« poroča, da so upniki dobili izplačilo v samih kronah. Mislite si, kako je gledal podjetnik ali trgovec, ko so mu za 4 letni dolg dali cele škrinje papirnatih kron. Kaj naj napravi s tem papirjem, ki ga nihče ne sprejema in nihče ne zamenja? Za neke pribičevske banke je bilo seveda oskrbljeno, da so lahko takoj na davkarji izmenjale cele tvore papirnatih kron, vse druge se je pa tako izplačevalo očitno v zasmeh. Poslanci so že intervenirali pri sedanji vladi, da se vračanje dolgov povspeši in ne vrši več na tak način.

Olajšave za potujoče. Vlada je izdala vsem poslaništvom in konzulatom odredbo, s katero bi se pospešil tujski promet preko našega ozemlja. Konzulati in poslaništva morajo izstaviti inozemcem vizum za obojestrano prekoračenje meje, in sicer brez posebne prošnje ter za dobo treh mesecev. Predstojnikom in organom obmejnih oblasti je naročeno, da se obnašajo taktično napram tujcem. Odredba določa med drugim, da potnih listov ni treba izročiti policijski oblasti. Policijski organi se imajo napram tujcem obnašati uljudno. Orožnikom na obmejnih postajah je zabranjeno opravljati svojo službo z nasajenim bajonetom. Potniki, ki žele obiskati naša kopališča, bodo uživali posebne olajšave. V notranjosti države se potni listi ne smejo zahtevati kot kontrolni dokument. Ta odredba ni samo pametna, temveč tudi koristna. Sedaj je kitajski zid, ki ga je postavil bivši režim, vsaj pošteno prebit in stopamo po zaslugi nove vlade v krog zares kulturnih držav.

Obsodba Koste Novakoviča. Pisatelj brošure »Makedonija Makedoncem«, bivši komunistični poslanec Kosta Novakovič, je bil ne 9. t. m. v Beogradu obsojen po zakonu o zaščiti države na šest mesecev zapora. V kazen se mu vračuna poldrugi mesec preiskovalnega zapora.

Povišanje dnevnic prometnega osebja. Na predlog prometnega ministra dr. Sušnika je sklenil ministrski svet povišati analogno drugim državnim uradnikom, državnemu prometnemu osebju dnevnic, potne in selitvene stroške in kilometražo.

Jugoslavija zahteva izročitev madžarskega barona. Madžarski list »Az Est« javlja, da je jugoslovanska vlada že meseca junija zahtevala od Madžarske izročitev bivšega poslanca in huzarskega kapetana barona Langa, ki je za časa vojne upravljal važno mesto v Beogradu ter si prisvojil razne tuje stvari, kakor: denar, nakit, pohištvo itd., last nekega beograjskega odvetnika. Lang ni bil proskribiran na listi vojnih zločincev, katerih izročitev je svojčas zahtevala Jugoslavija. Baron Lang sedaj izjavlja, da je cela obtožba izmišljena in da gre za osebno osveto dotičnega odvetnika.

Suspenzija srednješolskih ravnateljev v Beogradu. Bivši režim je sistematično nastavljal v Srbiji na ravnateljska mesta srednješolskih zavodov svoje pristaje, dasi mnogi niso imeli potrebnih kvalifikacij. Posebno v Beogradu so ravnatelji srednjih šol sami eksponirani politikarji bivših vladnih strank. Vlada na

merava sedaj vse te ravnatelje suspendirati, ker s svojim političnem delovanjem ovirajo pouk na svojih zavodih.

Izvozna carina na moko ukinjena. Na predlog finančnega ministra dr. Spahe je ministrski svet odobril, da se izvozna carina na moko popolnoma ukine, pri pšenici pa se zmanjša od 20 na 16 dinarjev pri 100 kg. Naš izvoz mlevskih izdelkov se bi s tem zelo povečal ter si našel nova tržišča. Ker je Poljska vsled slabše žetve ukinila uvozno carino na moko, bo mogoče našo moko plasirati tudi na poljskih žitnih tržiščih.

Novi vreli mineralne vode. V Vrnjici in Aradjevcu v Srbiji so bili te dni odkriti novi močni vreli mineralne vode. Ministrstvo narodnega zdravja je odposlalo tja posebno komisijo, ki si je nove vrele ogledala in napravila potrebne načrte za eksploatacijo.

Proizvod karbida in cementa v Dalmaciji. Letošnji proizvod karbida v Dalmaciji bo znašal 12 milijonov kg v vrednosti 45 milijonov dinarjev. Cementa se bo izdelalo v istem času v dalmatinskih tvornicah okrog 300 tisoč ton v vrednosti 130 milijonov dinarjev. Od te količine se izvozi letos 250 tisoč ton cementa.

Za kmetovalce. Ne čakajte da Vam bodo Vaši prašički oboleli. Da Vam ne bodo nikoli oboleli, je potrebno čistiti hlev in polagati najmanj vsaki teden po en mali zavitek »Mastelina«, katerega dobite pri Vaših trgovcih. Prašički bodo jedli tudi najslabšo hrano in se hitro odebili. Na to Vas opozarja današnji inserat.

Novi tečaji za strojepisje, stenografijo in knjigovodstvo (posamezni pouk) začnejo na Ant. Rud. Legatovi šoli v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Pojasnila in vpisovanja v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Spominjajte se Dijaške večerje!

Iz Maribora.

Volilci, pozor! Prihodnji ponedeljek, dne 15. septembra ob pol 8. uri zvečer bo v dvorani Zadržne gospodarske banke velik shod Slovenske ljudske stranke za Maribor. Govori poslanec Žebot in drugi. Agitirajte za shod od moža do moža, da bo udeležba veličastna.

Agitirajte za volilni shod v ponedeljek. Dolžnost vsacega našega somišljenika in zavednega Slovenca je, da agitira od moža do moža za volilni shod, ki se bo vršil v ponedeljek, 15. t. m. ob pol 8. uri zvečer v dvorani Zadržne gospodarske banke. Na shodu bo poročal gosp. poslanec Žebot in še drugi priznani govorniki. Udeležba na tem shodu mora biti veličastna, torej na delo, na agitacijo od moža do moža!

Železničarji, delavci, državni nastavljenici! Udeležite se v ponedeljek, dne 15. septembra zvečer shoda SLS v dvorani Gospodarske zadržne banke. Govorilo se bo tudi o novem političnem položaju in vaših zadevah.

MARIBORSKI VOLILCI!

Bahun ima pripravljen še en davek!

Zadnjič smo že omenili, da hoče Bahun s svojimi socialisti Mariborčanom naložiti celo vrsto davkov. — Bahun se je ponovno izrazil v občinskih sejah, da Maribor plačuje še veliko premalo davkov. On pravi: »V Celju, v Ptuj, v Ljubljani v Zagrebu imajo veliko več občinskih davkov kakor mi v Mariboru. Maribor še lahko prenese veliko novih davkov.« To je Bahunovo modrovanje. Zato pride v vsaki priliki s kakim novim davčnim predlogom. Zadnjič smo opisali, kako je Bahun hotel Mariborčanom naložiti davek na gostilniške cehe, ki bi zadel ponajveč revne, nepremožne Mariborčane, kateri so prisiljeni imeti hrano v gostilnah. To bi bil res škandal tak davek, ki zadene pred vsem najrevnejše!

Pa Bahun še ima za Mariborčane pripravljen drug davek, ki bi hudo zadel revne konzumente, nepremožne ljudi. Pri proračunu za leto 1923 se je Bahun grozno trudil za to, da bi v občinski svet mariborski vpeljal **užitninski davek**. Kaj se to pravi? Bahun je hotel, da občina na vseh cestah, ki peljejo v mesto, postavi kolibe. Take kolibe bi stale na Meljski, Lažberški, Kamniški, Ruški, Tržaški in Pobreški cesti. V teh kolibah bi stali noč in dan mestni dacarji. Kdorkoli bi nesel ali peljal kaka živila v mesto, bi moral pri teh kolibah od živil plačati užitnino ali davek za mariborsko občino. Taki dacarji bi stali tudi na kolodvorih, da si ja kak revež v svojem nahrbtniku ne prinese živil v mesto. Ti mestni dacarji bi pogledali v vsak jerbas, »preštoferili« bi vsak nahrbtnik in vsak voz. Koliko sitnosti bi povzročil ljudem tak davek! Kako bi kleli ljuuže Bahuna in občino, če bi morali sitnim mestnim financarjem kazati, kaj imajo v jerbasih, kaj nosijo v koših in vrečah! Volilci! Ali bi ne kleli tudi vi, ako bi vam pregledovali financarji vaše žepe? Da ta nesramen Bahunov davek ni prodril v občinskem svetu, je zasluga občinskih svetnikov Slov. ljudske stranke, posebno dr. Leskovarja in dr. Jerovška, ki so tako dolgo obstruirali proračun, dokler ta davek ni bil pokopan. Glejte, Bahun in socialdemokrati Vam hočejo naprtiti še ta nesramen davek, ako zmagajo pri volitvah! Kdor voli socialiste, si sam naloži ta dac. Pa naloži si ta grd davek tudi vsak tisti, ki ostane na dan volitve doma! Volilci! Proč z užitnino, proč z dacom na živila, proč z Bahunom in njegovo stranko. Zato pa v nedeljo, dne 21. septembra vsi na volišče in vrzite krogeljico v prvo škrinjico, ki je ta prava.

Mariborski volilci!

Naša škrinjica je

1.

!! prva !!

Pristaši Slovenske Ljudske stranke! Na dan volitev dne 21. septembra vrzite vsi krogeljico v

PRVO ŠKRINJICO,

ki je škrinjica slovenskega Narodnega bloka.

PRISTAŠI! SLOVENC!

Agitirajte od moža do moža, da gredo vsi Slovenci dne 21. septembra na volišče in volijo v PRVO ŠKRINJICO!

PRISTAŠI SLOVENSKE LJUDSKE STRANKE!

Dne 21. septembra vsi do zadnjega na volišče! Kdor ostane takrat doma, izda naš slovenski Maribor!

Narodno-socialistična stranka sklicuje za soboto, dne 13. t. m. ob 20. uri volilni shod v dvorani »Jadran« (Maglica) na Rotovškem trgu.

Pozor glede vojaških straž. Glasom dopisa komande mariborskega vojnega okruha obvešča in opozarja mestni magistrat prebivalstvo mesta Maribor, da se po možnosti ogiba, oziroma ne hodi po potih in cestah, ki vodijo proti skladiščem, ki so po vojaštvu zaštrazena, kakor: »Lagerhaus« na glavnem kolodvoru, Intendant-sko skladišče za seno, začasna vojna bolnica, Baraka »Dunaj«, Munijsko skladišče v Bohovi, ter da se pokori pozivu vojaške straže, da se na ta način prepreči vsaka eventualna nesreča.

»Umetniški mecen« — kakor se je sam svojčas priporočal po oglasu v »Slov. Narodu« — hišni posestnik Blaž Kamenšek v Tomšičevi ulici 115 (Krčevina) je dobil svoje mecenstvo pred sodnijo potrjeno in priznано na ta način, da so mu prisodili mesec dni zopora ali 40 tisoč denarne kazni, ker je stranki v svoji hiši — umetnikoma, gospej Bukšekovi in gospodu Bratini — že 9. pretečenega meseca kratkomalo snel vrata od stanovanja, ker nista hotela hitro na cesto pred njegovo izvoznikarsko in podobnovrstno veličino. Vrata so še danes sneta, ker »mecen« do skrajnosti stopnjuje svoje mecenstvo potom vseh mogočih rekurzov. Domalega vsi listi so že ponovno obsojali škandalozno Kamenšekovo postopanje, odvetnik se pa le še najde, ki ga zastopa. Naj se diči s takim klijentom in takimi procesi!

Wranglovska sekcija v Mariboru. Železniška gradbena sekcija na Glavnem kolodvoru ima za »načelnika« Rusa Aleksandra Kulakova. Kolikor dvomljiva je preteklost in kvalifikacija tega možakarja, toliko nedvomljivo je pa to, da izvaja nad obojem sekcije pravi wranglovski teror in da najbrž celo sekcijo smatra za postojanko ali lastnino kakega wranglovskega »prevažodstva«. »Načelniku« so potrebne službe, upravičenosti uslužbencev in njihovi interesi v pravem pomenu besede deveta briga, katero povrh še z nekako zasmehljivostjo odvrta. Uslužbencem na primer sploh ne pusti na progo, da jih na tak način škodoželjno prikrajša pri zaslužkih. Pač pa sam prav pridno službeno obiskuje progo, ki je v rokah neke angleško-ruske podjetniške družbe. Čezurno delo črta in prikrajšuje, kjer le more,

ali ga celo kratkomalo ne prizna, zato pa zaposluje tega ali onega risarja čezurno, da mu dela — ob državni plači seveda — za priyatno družbo. Takim ljudem na škodo države včasih tudi vpiše kako čezurno delo, ki se sploh ni vršilo. Pred dolgimi meseci so bile v Ljubljano že odposlane deputacije in spomenice proti postopanju tega načelnika, a vse ni nič pomagalo, ker se je on vsakokrat podal v Beograd, kjer je po gotovih zvezah dosegel, da je ostal na mestu, ki ga vedno drznejše zlorablja. Mislimo, da sedaj te zveze ne učinkujejo več ter sklepamo, da bo načelnikovanja skoraj konec. Nismo proti zaposlovanju ruskih beguncev, a zlorabe ljudi, ki bi morali biti posebno taktni ob naklonjeni dobroti in gostoljubju, so na vsak način še posebne obsodbe vredne. Če bo treba, se bomo v zadevi »načelnika« Aleksandra Kulakov še oglasili.

Izplačevanje nagrade za zaplenjene predmete pri carinarnici v Mariboru. Veliko je ljudi, ki so pred leti zaplenili vrednostne predmete, kateri so bili namenjeni za tihotapstvo v državo ali iz države. Po zakonu pripada zaplenitelju nagrada, toda kedaj? Kakor smo izvedeli, se nagrade izplačujejo le po prijateljih in drugo naj čakajo. Spise, ki pridejo iz Beograda kot nakazilo za izplačevanje, položijo pri carinarnici v počitek. Tam ležijo in nihče se ne zmeni za nje. Ako se pa vpraša in prosi za čimprejšnjo rešitev izplačila, se mora najprej od Kafježa do Heroda, predno se spise najde, ker ležijo že pozabljeni v kotu. Dobro nam je znano, da so osebe, katere čakajo na milost carine, že mesece in leta. Na vsako prošnjo dobijo odgovor, da ni denarja. Denar pa imajo in sicer za višjo gospodo. Imamo slučaj, da je prišla rešitev za izplačilo v mesecu juliju 1924, dva tedna pozneje so že izplačali in sicer svoto 60.000 din. Marsikateri bi vprašal: zakaj pa tako hitro? Povemo, da zato, ker so svoto prejeli carinski uradnik g. Pavlovič in neki carinski bivši agent Pavlovič. Iz tega je razvidno, kako hitro gre tam, kjer so gospodje od carine zraven. Druge pa, kateri imajo za prejeti jako male svote, carinarnica odslovi, češ, da nima denarja. Kako srečnega bi se marsikateri počutil, ako bi mu carina izplačala za njegov trud nagrado. Sedaj pa povemo upravniku g. Troštu, da mora tako postopanje nehati, ker korupcije ne maramo in postopa se naj napram vsem enako. Ako se ne bode stvar preobrnila, jo bodo drugi gospodje krenili na pravo pot. Nismo več tam, kjer smo bili pred meseci. Zahtevamo, ako ima carinarnica tako velike svote za gospode, naj jih ima tudi za nas. — Več prizadetih.

Potek jubilejnih športnih prireditev I. S. S. K. »Maribor« je bil na čeli črti vzoren in izkazuje popoln uspeh. Obhod športnikov je dovršeno dosegel namen s silno slikovito povorko. Lahkoatletična tekmovanja so nepričakovano uspela ter je g. Perpar od S. K. »Primorje« (Ljubljana) dosegel v skokih na daljavo novi slovenski rekord s 607 cm. Potek je bil brezhiben in točno predpripravljen. Zenska rokometna tekma »Atena« : »Ilirija« (oba teama iz Ljubljane) je naletela na silne simpatije. Končala je po krasni igri z 3:1 za »Ilirijo«. Nogometni turnir je ostal neodločen. Prvi dan premaga »Rapid« (ki je zastopal nedošli Grazer Athl. Klub) zagrebško »Viktorijo« s 3:1, drugi dan ostane krasno, izvanredno napeto, temperamentno tekmovanje obeh rivalov »Rapid« : »Maribor« s 1:1 (0:0) neodločeno. Na plesu pri Götzu se je zbrala skoro samo odlična mariborska družba. »Maribor« je sprejel lepa darila ter mnogo častitkov iz cele naše domovine. Prireditve so izkazovale vseskozi zelo dober obisk, kar priča o hvaležnosti napram delovanju naših slovenskih športnikov in popularnosti misli športa.

Sekcija Maribor jugoslovenskega veterinarskega udruženja ima dne 17. t. m. ob 18. uri v restavraciji Maribor, glavni kolodvor, bela soba, svoj sestanek, h kateremu se člani uljudno vabijo.

Dirka okrog Pohorja. Kluba kolesarjev in motociklistov »Perun« in »Edelweis« priredita v nedeljo, dne 14. t. m. prvenstveno dirko okrog Pohorja (157 km). Start ob 8. uri zjutraj pri mestnem vodovodu, cilj na Koroški cesti. Prvaka pričakujemo okrog pol 14. ure. Po končani dirki se vrši v gostilni »Jadran« na Rotovškem trgu društveni večer, na katerega se vabijo vsi člani, njihove družine, tovariši in prijatelji kolesarskega športa.

Konjski dirke na Teznu. Prijave za konjske dirke na Teznu so se izkazale kot zelo povoljne. Prijavljenih je 26 tujih konj in med njimi tudi Derby-zmagovalec »Glava«.

Ižiganje dimnika. Dne 11. t. m. in sicer ob 10. uri predpoldne je bilo telefonirano mariborski požarni bramb, da je izbruhnil ogenj v Wäldenrainerjevi ulici šte. 10. Požarna bramba se je odpeljala takoj na lice mesta javljenega požara in ugotovila, da gre samo za izžiganje saj v dimniku, ki je pa bilo javljeno za osmo uro zjutraj. Izžiganje dimnika se je izvršilo mesto ob osmih, ob desetih. Požarna bramba se je takoj po ugotovitvi nenevarnega slučaja izžiganja odpeljala.

Že 38 let je

SARGOV

KALODONT
ZOBNA KREMA

nenadkunjivo dobro!

Srednja kmetijska šola v Mariboru otvori letos svoj I., II. in III. letnik. Šola je triletna; četrto leto je določeno za praktično izpopolnitev. Vsi učenci so eksternisti in se tedaj morajo vzdrževati izven zavoda na lastne stroške. Pogoji za sprejem so: a) starost vsaj 15 in nad 19 let, vendar morejo vstopiti tudi 14 letni, ako so telesno dovolj razviti, kar določi šolski zdravnik; b) dovršena nižja gimnazija, realka, oziroma popolna (4 razredna) meščanska šola z vsaj dobrim uspehom, vendar pa slab red iz kakega tujega jezika ne ovira sprejema. Absolventi samo 3 letnih meščanskih ter 2 letnikov kmetijskih šol morajo polagati ob vstopu sprejemni izpit iz slovenščine (ali srbohrvaščine, matematike, geometrije, fizike in zemljepisa v obsegu, ki je razviden iz posebnega programa (dobi se pri direkciji za 1 D); c) absolventi 6. razreda gimnazije, oziroma realke lahko izjemoma vstopijo takoj v II. letnik pod pogojem, da polože izpit čez I. letnik; č) dobro vedenje; d) državljanstvo SHS; e) telesno in duševno zdravje. Šolsko leto za II. in III. letnik začne 1. oktobra, za I. letnik (novince) pa izjemoma 15. oktobra t. l. Prošnje za sprejem v I. letnik je kolkovati s 25 D in poslati najdalje do 1. oktobra t. l. direkciji drž. srednje kmetijske šole v Mariboru s sledečimi prilogami: 1. krstni list, 2. domovnica, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. spričevalo o nravnosti. Obvestilo o rešitvi prošnje se dostavi po pošti vsakemu prosilcu.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy.
Prevedel Paulus.

47

Vkljub temu pa jo je vlekel k šatoru. Kričavi napis, vihrajoče zastavice, rdeča jakobinska čepica — vse to je mameče delovalo nanjo, z neznanjo silo jo je vlekel —. Šla bo in si pogledala predstavo! Pa sama je hotela biti.

Nehote je obrnila korak proti šatoru.

Lord Anton Dewhurst in par drugih znancev je stopilo z njo. Percy je ostal in se zaglobil v resen pogovor s Hastingsom, ki pravkar prišel na vrt.

»Ali si res mislite ogledati tisto — igro, gospa?« je dvomljivo vprašal lord Anton, ko se je Margareta ustavila pred samotnim šatorom.

»Ne vem«, je dejala s prisiljeno veselostjo. »Pa zelo me miče. Sicer pa ima predstava dober, plemenit namen!« je pridjala in pomenljivo pokazala na tablico pri vhodu. Nosila je napis »Za uboge sestradance v Parizu!«

»Neko dekle nastopa v šatoru ter poje francoske pesmi, odurne lesene podobe nastopajo, ki jih stroj premiče. Vmes pa pobirajo darove za pariške sirote«, je nekdo razlagal. »Tema je v šatoru in malo prostora je v njem. Grešna radovednost me je gnala, pa sem stopil noter. Toda strašno se mi je mudilo, da sem spet prišel ven.«

»Tudi mene menda vleče taka grešna radovednost v šator!« se je smejala Margareta. »Pustite mi, da vidim, kaj je na stvari! Rada bi slišala francoske pesmi, ki jih poje tisto dekle. Saj predstave mi ni treba gledati, če je res tako odurna.«

»Ali vas smem spremljati?« je obotavlja se prosil lord Anton.

»Ne, hvala! Rajši pojdem sama«, je odgovorila nekoliko nepotrpežljivo. »Pustite mi prosim mojo trmasto voljo! Počakajte me tukaj zunaj! Ali pa tamle pri godbi! Tam je veselo.«

Razumeli so, da se ne smejo vsiljevati. Ugovarjali so še sicer, pa Margareta jim je kratko pokimala in brzo stopila skozi zavese, ki so zagrinjale vhod.

Človek v raztrgani obleki in z rdečo jakobinsko čepico na glavi je stal trdo ob vhodu. Ko je zagledal Margareto in njeno bogato obleko, ji je koj vsiljivo pomolil ropotajoč nabiralnik in povedal z nosljajočim, enoličnim glasom svoj: »Prosim za uboge sestradance v Parizu!«

Margareta je spustila zlat v nabiralnik in stopila naprej.

Mračno je bilo v šatoru in bleščalo se ji je od svetlega popoldanskega solnca. Le polagoma se je razgledala.

Pravkar se je menda končala predstava. Gruča ljudi se je obotavljala po prostoru in se pripravljala na odhod.

Oder z lesenimi podobami in z guillotino je koj obrnil nase njene oči. Podobe niso bile tako strašne in odurne, kakor so pravili, le čudne in nenavadne so bile. Z zanimanjem jih je gledala.

»Gospa je rojena Francozinja!« je šepnil eden izmed gledalcev. »Vedela bo, ali je res tako na Francoskem, kakor nam tule kažejo.«

»Zanima jo!« je pravil drug.

»Glejte, že prihajajo po več denarja! Strašno so nadležni!«

Izza odra je stopila vitka postava, mlado dekle v temni žalni obleki, s črnim čipkastim robcem na glavi. V roki je nosila krožnik, s katerim je najbrž pobirala milodare.

Margareti se je zdel obraz znan. Pa ni imela časa, da bi si ga natančneje ogledala.

Komaj se je namreč dekle pojavilo pred odrom, je nastalo mrmranje med zapoznelimi gledalci. Čule so se besede: »Teža beračenja je pa že preveč —!« »Čisto nas bodo obrali Francozje!«, »Naša plača je slaba!« Splošno premikanje je zavalovalo in brez nadaljnjega odloga so se nevoljni Richmondčani umaknili nabiralniku ven na trato.

Margareta je bila sama z neznanko.

»Prosim, darujte za uboge sestradance v Parizu, plemenita gospa!« je dejala z otožnim, enoličnim glasom in pomolila Margareti nabiralnik.

Sedaj jo je Margareta pozorno pogledala.

Da, ta drobni, fini obraz je že nekje videla —.

Ali ni bilo v Parizu, pred mnogimi leti —. Tistikrat, ko je bila še oboževana gledališka igralka, še preden je spoznala Percyja —.

Nekje med tovarišicami je videla ta obraz, na odru, v kulcarjih —.

Ni dvoma, gledališka igralka je, ki je pobegnila iz Francije pred revolucijo —. Ali se pač tudi ona nje še spominja —?

Njen obraz je bil mičen, skoraj lep, njena postava vitka in nežna, velike, črne oči je imela, skoraj podolgaste. Čudovit otožen, žalosten pogled je znala položiti v nje, ki je vzbujal sočutje in usmiljenje.

Pa čudno —. Margareta ni čutila pomilovanja in ne sočutja. Neznani strah jo je spreletel, sama sebe ni razumela, zdelo se ji je, da jo notranji glas svari pred to nepoznano osebo, čutila je kot da njena otožnost in žalost ni pristna, da je le narejena, da s svojim beračenjem »za uboge sestradance v Parizu« nima resnega namena —.

Ni vedela ali ji govori slutnja ali domišljija, pa nekaj ji je pravilo, da ji je ženska nevarna —.

Vkljub temu je poiskala mošnjček in položila par zlatov na krožnik. Nato je dejala prijazno:

(Dalje prihodnjič).

Dijaki se vzamejo na stanovanje in hrano. — Trubarjeva ulica 11, I. nadstr. 557 2

Molzec (mšer), zanesljiv, poročev, se sprejme na imanju Brandhof v Studencih pri Mariboru. 553

Učenec, krepak, poštenih staršev, se takoj sprejme v kolonijalno trgovino. Ponudbe na upravo »Stražec«.

Sode za jabolčnik od 200—700 litrov in vinske sode od 100—150 litrov proda Hochmüller, Maribor, Stritarjeva ul. 5. 561 2

Solske torbe, nahrbtnike in jermena za knjige priporoča Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13. 549

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 107

Ia kovaški premog garantiran, kg od K 2— do 3'20, vedno velika in stalna zaloga. Tudi ves stavbeni material se dobi od sedaj naprej po čudovito znižani ceni pri V. Bratina, Križevci pri Ljutomeru. 484 3—1

Josip Nekrep, tesarski mojster in podjetnik, Maribor, Smetanova ulica 59, telefon št. 140, prevzame vsa dela s točnim in cenim izdelovanjem. 465 11—1

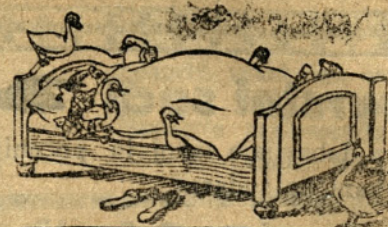
Zaravnik

Dr. J. MARCIUS

ordinira od 17. septembra t. l. naprej zopet redno v Slov. Bistrici nasproti vojašnice od 8.—11. ure predpoldne in od 2.—4. ure popoldne.

VRVI ZA ZVONOVE

nudi vr- Vetrinjska varna : : Ivan N. Adamič, : ulica 20

PERJE

za zglavnike, puh za pernice, žimo, afrik in cvilh za žimnice, platno za prtiče in vse drugo posteljno perilo, odeje šivane in flanelaste, preproge, zostore, posteljne in kavne garniture, namizne prte, prodaja v velikanski izbiri in čudovito nizkih cenah veletrgovina R. STERMECKI, CELJE, št. 334. Ilustrovani cenik zastoj! Trgovci engros cene. 481 16

!! Za ženske in otroke !!

Velika izbira pletenih jopic, bluz, oprsnikov, jumperjev, robcev, kostumov, pelerin, kopic, celih oblek, sviterjev, dokolenic i. t. d., vse lastnega izdelka in po zelo nizkih cenah. Vsa naročila po meri se izvršijo točno po želji

lastni pletarni

Marije Vezjak

Maribor, Vetrinjska ulica 17.

Bluze se vežejo od 50—80 D.

VOLTA

DOMAČA ŽARNICA

TOVARNA VOLTA P. D. MARIBOR

Zobobola ne pozna, kdor neguje zobe z „ITO“

Jesenske dirke na Teznu

13. in 14. septembra 1924.

Odhod vlaka od glavn. kolodvora na Tezno ob 13:40. Odhod vlaka v Maribor, gl. k. od post. Tezno ob 18:30.

A to pri Veliki kavarni. Cena vožnje 10' — dijarjev.

Kmetovalci pozor!

Kar je bilo nekdanj, to velja tudi danes. Uporabljajte staro, vsestransko preizkušeno sredstvo redilni prašek za prašide:

„MASTELIN“

zakonito zavarovana znamka.

Z malim zavitkom za 10 kron se prepričajte. — Dobi se pri sledečih gg. trgovcih:

A. Kosec v Mariboru, državna cesta; L. Bruderman in M. Šumer, Konjice; A. Nagode, Žiže; A. Vodenik in F. Razbornik, Hoče; M. Kapelj in J. Zisel, Zgor. Polskava; A. Pinter, Slov. Bistrica; J. Jerman, Oplotnica; A. Raunik, Sv. Janž; M. Šumer, Poljčane; J. Smeh, Mestinje; J. Wagner-ja nasl., Šmarje pri Jelšah; K. Španiček in Otorepec & Žurman, Rogaska Slatina; A. Preaz, Rogatec; M. Stefanciosa, Sv. Florjan; A. Letonja, Ptujška gora; R. Dimnik, Loka.

Ceneno češko perje!

En kg sivega o-puljenega perja 70 D, na pol belo 90 D, belo 100 D, bolje 120 in 150 D, mehko jak puh 200 in 225 D, boljše vrsta 275 D. Pošiljatve carine prosto, proti povzetju od 300 D naprej poštnine prosto. Vzorec zastoj. Blago se tudi zamenja in ne-všeče vzame nazaj. Naročila samo na BENEDIKT SACHSEL, Lobež št. 77 pri Pilznu, Čehoslovaška. Poštne pošiljke grede iz Čehoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni. 120 6-1

Sprejme se družabnik k brez konkurenčnemu trgovskemu podjetju v večjem kraju v Prekmurju. Potreben kapital 40.000—60.000 Din. in če mogoče osebno sodelovanje (vodstvo trgovine). Ponudbe pod »Družabnik« na upravnishтво »Stražec«. 563

Mesnica v Zagrebu, dobro uvedena, se po nizki ceni proda. Stanarine ni. Ponudbe pod »Za 3032« poslati na Publicitas d. d., Zagreb, Gunduličeva 11. 564 2

Kdor v „Straži“ oglašuje, uspeha gotovo se radnje!

Pravovrstni sodi

v vseh velikostih, se dobavljajo takoj in poceni od mehanične sodarne

R. Fichler-ja sin., Maribor.

Prodajalnica Tiskovnega društva

Slovenski trg 1 PTUJ Slovenski trg 1

ima na razpolago vse šolske knjige in vse druge šolske in pisarniške potrebščine.

Širite „Stražo“!

CUNJE

krojaške, suknjene in platene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovinskimi odpadki in vilitino.

Denar naložite
 najbolje pri najboljši

Spodnještajerski ljudski posojilnici r. z. z. n. z.

v Mariboru, Stolna ulica št. 6,

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Spominjajte se ob vseh prilikah Dijaške večerje!

Zadružna gospodarska banka d. d.,

podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.

Naznanilo.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru

vljudno naznanja s tem p. n. župnijskim, šolskim, občinskim in vsem drugim uradom kakor tudi cenjenemu občinstvu, posebno pa še p. n. dijaštvu, da je otvorila dne 30. avgusta 1924

ново podružnico svoje znane trgovine s papirjem,

devocionalijami in pisarniškimi potrebščinami v hiši Zadružne Gospodarske banke na Aleksandrovi cesti št. 6, pred frančiškansko cerkvijo.

V tej podružnici se dobijo tiskovine, vse pisarniške, šolske in uradne potrebščine kakor v stari trgovini na Koroški cesti št. 5.

Knjigarna Cirilove tiskarne

se nahaja od zdaj zanaprej samo v novi bančni palači pred frančiškansko cerkvijo, Aleksandrova cesta 6. Le tam se dobijo od zdaj vse

učne knjige

za gimnazijo, realko, učiteljišče in trgovsko šolo ter za meščanske in ljudske šole.

Stara trgovina Cirilove tiskarne

na Koroški cesti št. 5 ostane tudi še za naprej in se dobijo tam vsi predmeti kakor tiskovine, papir, pisarniške in šolske potrebščine, trgovske knjige, molitveniki, devocionalije itd.

Za obilen obisk v stari trgovini in v podružnici se cenj. občinstvu najvljudneje priporoča

Tiskarna sv. Cirila.